

הרב משה כהן שליט"א

חבר הכולל ומח"ס "עיקרי השולחן"

הספד על מרן הראשל"צ הגר"מ אליהו זצוק"ל - נאמר בכולל בשלושים יום לפטירתו

ברשות ראש הכולל - בנו של מרן - הרה"ג יוסף אליהו שליט"א, הרבנים החשובים ואברכים יקרים.

מובא בגמרא (מועד קטן כה/א) - והתניא: חכם שמת - ...הכל כקרוביו; הכל קורעין עליו, והכל חולצין עליו, והכל מברין עליו ברחבה. ועוד הובא שם מפני מה בניו ובנותיו של אדם מתים כשהן קטנים? ... מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר. שכל הבוכה ומתאבל על אדם כשר - מוחלין לו על כל עונותיו בשביל כבוד שעשה לו... כי נח נפשיה דרב ספרא לא קרעו רבנן עליה. אמרי: לא גמרינן מיניה. - אמר להו אביי: מי תניא הרב שמת? חכם שמת תניא. ועוד: כל יומא שמעתתיה בפומין בבי מדרשא. סבור: מה דהוה - הוה. - אמר להו אביי: תנינא: חכם, כל זמן שעוסקין בהספד - חייבין לקרוע. סבור למיקרע לאלתר. אמר להו אביי, תניא: חכם כבודו בהספידו.

א"כ מגמ' זו למדים את גודל חובתנו לקרוע, להצטער ולבכות במותו של חכם מחכמי התורה, והחיוב לעסוק בהספדו, שזה כבודו.

ועוד הובא שם בגמ' בדף כה/ב - כי נח נפשיה דרבינא פתח עליה ההוא ספדנא: תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר, נשים לילות כימים [על משים לילות כימים]. אמר ליה רב אשי לבר קיפוק: ההוא יומא מאי אמרת? - אמר ליה, אמינא: אם בארזים נפלה שלהבת - מה יעשו איזובי קיר, לויתן בחכה הועלה - מה יעשו דגי רקק, בנחל שוטף נפלה חכה - מה יעשו מי גבים. אמר ליה בר אבין: חס ושלום דחכה ושלהבת בצדיקי אמינא. - ומאי אמרת? - אמינא: בכו לאבלים ולא לאבידה, שהיא למנוחה ואנו לאנחה.

כך היה הרב בבחינת צדיק כתמר, שם לילות כימים, מארזי הלבנון, שאחרי עלייתו בסערה השמימה, השאיר אותנו לאנחה!

לפני מספר שבועות אמר לי ראש הכולל: "לא זכית לראות את הכולל בתפארתו" וכוונתו לתקופה שהרב היה מגיע למסור שיעורים בכולל. אמנם נכון לא זכיתי להכיר את הכולל

מבפנים, אך מבחוץ זכיתי הרבה שנים לראות את מרן, בפרט לפני כ-14 שנים כשהתייעצתי עם הרב על התלבטות גדולה שהייתה לי, ולפני שאספר את הסיפור האישי, אציין שנמצא כאן ספר שזכינו להקדיש לע"נ הרב, שרק אתמול הוכנס להדפסה, וכבר היום זכיתי לקבל את העותקים הראשונים של הספר, אך לפני שאספר על הספר ברצוני לספר מספר סיפורים ששמעתי מכלי ראשון על הרב, מאנשים שאני מכיר אותם.

כח ראייתו של הרב

בשעת ההלוויה פגשתי חבר (הרב יוסי מייכור) שאמר: "היו לי ניסים ומופתים עם הרב", וככשאלתי מה הנסים הוא סיפר: כי לפני כ-12 שנה נולדה להם בת שסבלה מסיבוכים רפואיים, ובשעת חצות לילה הרופא אומר לאב, אתם חייבים לנתח את הבת תוך 3 שעות, ואם לא חלילה היא תמות. האב ענה לפני שאני עושה זאת אני חייב להתקשר לרב, האב התקשר לרב בשעת חצות לילה [כאמור "נשים לילות כימים על משים לילות כימים"], הרב – ענה שלא לנתח את הבת בשום פנים ואופן, כשמע זאת הרופא כעס מאוד וביקש בעצמו לדבר עם הרב והסביר את הסכנה שנשקפת לחיי הילד אם לא יבצע את הניתוח, אולם הרב נשאר בדעתו ואמר לאב שיקחו את הבת ויעברו לבית חולים אחר. כשהגיע האב לביה"ח השני כמדומני לביה"ח שערי צדק, הרופא התורן בוחן את המקרה ומלא התפעלות, ואומר "איזה חכם הרופא בבית החולים הראשון, שלא ניתח את הבת, כי אם היה מנתח את הבת, הבת הייתה ודאי מתה", למשמע דברים אלו חיך האב, ואז הרופא שאל אותו מדוע אתה מחייך?

ענה האב, הרופא רצה לנתח את הבת, ומי שמנע את הניתוח זה הרב אליהו שהציל את הבת!

כח ברכתו של הרב

מעשה נוסף ששמעתי בשבעה, מפי הרב רן בן משה רבה של אחד היישובים, על הרב אליהו שהוזמן לחנוכת מקווה חדש שנבנה ביישוב, ולפני חזרתו לירושלים ברח הרב אליהו את רב היישוב בברכה המשולשת! רב היישוב לא הבין לפשר הברכה, שהרי הרב אליהו אינו כהן ומה זה "ברכה משולשת". אולם כעבור זמן אשתו התחילה להקיא הקאות ולא להרגיש טוב, ומשפנו לבדיקה רפואית, אמר להם הרופא "אני רואה בצילום הרחם, הרבה ידיים והרבה רגליים, ויש לך ג' או ד' עוברים, ולכן את חייבת לעשות דיילול עוברים, כדי שישאר עובר אחד ואתו נציל". וכך אמרו להם מספר רופאים.

הזוג שידע שדיילול עוברים הוא אסור עפ"י ההלכה בלא התייעצות עם רב פוסק, פנו לרב אליהו בשאלה מה לעשות? הרב עצם את עיניו לשתי דקות וענה: "אני ערב לכם שתלדי שלוש עוברים בראים ושלמים"!

כשהזוג שמע זאת היו רגועים, מכיוון שיש להם "ביטוח" לכך שתוכל להשלים את ימי הריונה וללדת ג' ילדים.

הרופאים הוסיפו שלפי בדיקה שהם עשו האשה בחודש השני להריונה וכי היא הרתה בדיוק באותו יום שהרב ברך אותם, וכיון שמדובר כאן בהריון טבעי ללא טיפולים רפואיים, ההסתברות למקרה כזה כשלהם היא אחת ל-2 מליון מקרים!

אשה זו הייתה צריכה להיות שבעה חודשים בשמירת הריון, דבר שהכביד עליהם מאוד, אולם כשהגיע שעת הלידה, היו בחדר הלידה צוות רפואי של כ-15 אנשים שהתכוננו ללידת השלישיה, ומתחילת הלידה עד סוף הלידה עברו שתי דקות שבהם ילדה ג' בנות בריאות ושלמות. האב ברך "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה"! וכל הצוות הרפואי ענה אמן. הוסיף האב אספר לכם מה השמות שקראנו לבנות:

לבת הראשונה קראנו בשם אמונה – לרמז שחשוב שתהיה לאדם אמונת חכמים, כי זה לא קל שכל הרופאים אומרים לעשות הפלה, והאשה לא עושה הפלה, מכיוון שהייתה להם "אמונת חכמים", שדברי הרב עדיפים על דבריהם של אלף רופאים!

לבת השנייה קראנו בשם צופיה – לרמז שחשוב שאדם יצפה לטוב, אף שהרופאים היו פסימים לגבי ההריון.

לבת השלישית קראו בשם רחל – על שם אחת מבנות המשפחה.

גדולתו של הרב כמחנך

סיפור נוסף ששמעתי בשבעה מאותו רב, כי בהיותו ראש מכינה צבאית, היה מגיע עם תלמידיו מדי פעם לשמוע שיעור מפי הרב אליהו, באחד הפעמים בא אחד הבחורים שהיה לו שיעור ארוך, הרב אליהו הסביר במתק לשונו ועדינות שזה לא מתאים. אחר השיעור ביקשו התלמידים להתפלל מנחה עם הרב אליהו, הרב הסכים, אך משהסתיימה התפילה, הרב אליהו ביקש לומר דבר, תוך כדי שהוא מצביע על אותו בחור בעל השיעור הארוך, ואומר הגר"מ: "הלואי וביום כיפור אתפלל כמו שהבחור הזה התפלל מנחה!" דבר שהשפיע מאוד לטובה על חיזוק בחור בהמשך דרכו.

ובכן זו הייתה גדולת הגר"מ אליהו, שמצד אחד העיר לבחור על שיערו הארוך, אך מאידך ראה את הטוב שיש באותו בחור ושייב אתו על תפילתו. לענ"ד יש בכך הדרכה נכונה לכל אחד מאתנו ובפרט לאנשי חינוך ורבנים שחובה עלינו לראות את הטוב שיש בשני, ולחזק את הטוב שבו, ומימלא גם השאר יתוקן בעז"ה.

רגישותו של הרב

מעשה נוסף שסיפרה לי גב' י. פ. כי לפני מספר שנים הזמינה את הרב אליהו לבר מצווה של בנה, הרב היה אמור להגיע, אך יום לפני הבר מצווה, התקשר הרב שמואל זעפרי שליט"א והודיע לאשה האלמנה שהרב אליהו לא יכול להגיע מכיוון שהוא צריך למסור שיעור בכנס רבנים הנערך במלון בים המלח!

האלמנה הצטערה מאוד על כך שהרב אליהו לא יגיע לבר מצווה, ואמרה אני אעשה את ההשתדלות שלי, וכל הלילה קראה תהלים. למחרת בבוקר הרב זעפרי אמר לרב אליהו שהדרכים למלון חסומות מחמת שטפונות בדרך למלון בים המלח, אז הרב אליהו אמר: "אלו הדמעות של האלמנה" וסימן שצריך ללכת לבר מצווה.

לשמחת המשפחה הרב הגיע לאירוע וכשחתן בר המצווה פתח בדרשת הבר מצווה, חבריו התחילו לשיר כמו שיש הנוהגים שלא לאפשר לחתן בר המצווה לסיים את הדרשה (כדי לא לבייש את מי שאינו יודע לדרוש), אך הרב ביקש "שלא יפריעו לחתן לומר את דרשת בר המצווה מכיון שדרשה זו היא הדרשה שהכין הנפטר ואמר אותה לבנו בחלום לילה", כשסיים החתן את דרשתו, ניגש לאמו ואמר: "אמא באמת זו הדרשה שאבא ז"ל אמר לי בחלום בלילה, רק לא רציתי לגלות לך"!

הוסיפה האלמנה ואמרה לי, לפני הבר מצווה בקשתי מבני שיראה את דרשתו לאדם מבוגר שיבדוק את הדרשה, אך בני לא הסכים, ואח"כ הבנתי מדוע בני לא רצה להראות את הדרשה, מכיוון שזו דרשה שהכין עבורו אביו ז"ל.

א"כ רואים אנו את רגישותו הגדולה של הגר"מ אליהו לציבור ובפרט לאלמנות ויתומים, בבחינת "מה הוא רחום, אף אתה היה רחום"!

אנשים טועים ברב אליהו

על רגישותו של הרב ניתן ללמוד גם מהאימרה הבאה שאמר הרה"ג יעקב שפירא שליט"א בשם אביו הרה"ג הרב אברהם שפירא זצוק"ל שכיהן כרב הראשי לישראל במשך כעשר שנים עם הגר"מ, וכך אמר: "אנשים טועים ברב אליהו", מכיון שאנשים שנכנסים להתייעץ עם הגר"מ, חושבים שהרב שומע רק את צרתם ובוזה מסתיים העניין, אך אנשים לא יודעים שגם שאחר שהם הולכים הגר"מ נשאר עם צרתם של כל אותם האנשים וחושב על כאבם וצרתם, ובכך זה היה הרב שכואב את כאבם של הציבור, וחש אותם כאב רחום לבניו.

כניסה לקודש קמי מרן

אסיים בסיפור אישי כי לפני מספר שנים זכיתי להיכנס לקודש קמי מרן ולהתייעץ עמו בדבר הוצאה לאור של הספר "עיקרי השולחן", הרב קיבל אותי בסבר פנים יפות ושמע את כל הספקות ולאחר שיחה ממושכת אמר לי הרב שהספר "עיקרי השולחן" הוא בגדר "הטוב והמטיב", ואף נתן את הסכמתו החמה והנלהבת לספר. ידעתי שמשימה כבדה הוטלה על כתפיי, אך דברי הגר"מ הם שעודדני והמריצוני להתמסר למשימה הכבדה שנמשכה כמה שנים. לאחר שהספרים הופיעו ושמענו את דעתם של אברכים רבים, נוכחתי לראות עד כמה הרב צדק בדבריו, ובעצם דברי העידוד של הרב סייעו להרבות תורה בישראל, וכל התורה שהרבה בישראל לאלפים ורבבות, הם בזכותו ולע"נ.

בהזדמנות זאת ברצוני להגיש לראש הכולל הרה"ג יוסף אליהו שליט"א את העותקים הראשונים של הספר שהופיע היום בסדרת ספרי "עיקרי השולחן", הספר "תלמודו בידו" שהוקדש לע"נ מרן הגר"מ אליהו זצוק"ל.

ברכות לראש הכולל שיזכה להמשיך ולהאיר לעם ישראל כולו בדרך שהנחיל לנו הרב.